

Soudruh Oldřich Č e r n í k

Chci soudružky a soudruzi na dnešním velmi významném zasedání ústředního výboru také učinit několik poznámek k východiskům z dnešní situace.

Bylo by předčasné se pokoušet o analýzu příčin, proč se tak stalo, co jsme udělali my českoslovenští komunisté a naše národy, že nás musel stihnout tak krutý osud. Musíme více analyzovat naši práci a postihnout všechny ty tendence a příčinné souvislosti našeho vývoje a pokusit se dát 14. sjezdu strany jasnou odpověď, proč se tak stalo.

Všichni víme soudruzi, že emoce nejsou pro politiku dobrými rádci. Rozum musí ovládnout naše city. Diktovat nám postup. Rozum musí být průvodcem našimi dějinami. A malé národy nemohou jinak kupředu, než když působí morálním příkladem, svým intelektem, moudrostí a realistickou politikou. Jinak na dlouhá léta ztratí možnost ovlivňovat pokrokových průběh světových dějin. Já marně hledám vysvětlení toho, co se stalo. Ať, soudruzi, je nedorozumění jakoliv velké a bolestné před dějinami, přece jen jako komunista musím vycházet z toho, že Sovětský svaz a ostatní socialistické země jsou našimi třídními spojenci, kteří mají společný cíl, mají společný zájem, oslabit pozice světového imperialismu, seslabit jeho vliv na chod světových dějin.

My máme dnes politickou a především politickou odpovědnost za vývoj v této zemi a za osudy našich národů. A nezbyvá nic jiného než v této situaci dát našemu lidu jasnou a nedvojsmyslnou perspektivu a východisko z této situace.

Máme před sebou etapu, kdy podle mého názoru - rozumnou prací můžeme se dostat znovu nahoru, budeme-li pracovat zásadově, obezřetně k jiným, když ani na okamžik nenecháme nikoho na pochybách, že jde o socialistický charakter vývoje, že budeme chránit svoji přítomnost v systému socialistických zemí, že budeme usilovat o socialismus odpovídající našim československým podmínkám, že budeme chránit svoji přítomnost v systému varšavského paktu a že budeme postupně, sice pomaleji, to všichni víme, uskutečňovat nastoupenou politiku v polednovém vývoji naší společnosti.

A hned si musíme dnes říci, že to nemůže být jenom všenárodní úkol, a že tvář v tvář situaci, kterou budeme muset řešit prostředky i často metodami, které jsme nehodlali rozvinout po lednu, že se budeme i stře-
távat s určitými silami. Do propasti budou padat ti, kteří dnes i zítra spojili i spojovali svůj vstup do národní jednoty s ideály odtržení od Sovětského svazu, s ideály neutrality, s roztržkou mezi socialistickými zeměmi nebo snád i krachem socialismu.

To hlavní a rozhodující je strana a její jednota. Strana je jak známo, už delší dobu u nás ve velmi těžké situaci. Dnes však stojí před rozhodnutím, ze kterého buď vyjde posílena, nebo se rozvrátí. Organizační rozpad, který hrozí naší straně, by měl katastrofální důsledky pro socialismus v této zemi. Bojím se, že by přivedl zemi na pokraj občanské války. A v přítomnosti zahraničních vojsk by přivedl k nesmírné strádání našich národů na dlouhá desetiletí.

Dilema, před kterým stojíme, nemůže být subjektivisticky a emociálně řešeno. Proto, soudruzi, voláme tolik po rozumu. Proto se musíme na dnešním zasedání všichni sjednotit.

Co je třeba vzít v úvahu? Přítomnost zahraničních vojsk na našem území i strategická poloha naší země ve střední Evropě činí dnešní situaci rozhodující faktor, ze kterého jsme povinni jednoznačně vycházet. Hazardovat s osudy našich národů je pro komunisty nepřípustné.

Rozdělení světa, jak známo, nastalo po druhé světové válce na bázi Jaltské konference. Tam byly rozděleny sféry vlivu. Mezinárodní struktury, které se vytvořily v poválečném období a jako důsledek druhé světové války, jsou výrazem třídního boje mezi socialismem a kapitalismem. a ať chceme či nechceme, tak každá z těchto struktur má své odpodstatnění, a nejen odpodstatnění, ale má svoje centrum, má svoji organizaci a má své vztahy.

I. kapitalistická struktura je má a soudruzi, socialistická struktura je má doposud také. Může se to zdát, soudruzi, příliš tvrdé. My jsme se s tím setkali. V komunistickém a dělnickém hnutí po XX. sjezdu jsou rozvíjeny snahy, úsilí a boj komunistických stran za rovnoprávnost. Jsem přesvědčen, že i tento boj bude doveden do konce, že bude i na tomto úseku zajištěn princip marxismu-leninismu. Ovšem dneska z toho nemůžeme, soudruzi, libovolně vyskočit a myslet si, soudruzi, že jsme tady sami. Kolikrát jsme soudruzi upozorňovali na to, že neustálé útoky proti Sovětskému svazu, proti systému Sovětského svazu, proti Varšavské smlouvě mohou způsobit naší straně neozdravné škody. I přes to si někteří soudruzi mysleli, že jsme pupkem světa, že můžeme rozdávat rady všem a neměli jsme dost odvahy podívat se na vlastní slabiny a na vlastní chyby. Jakkoliv je to příkré, soudruzi, a možná tvrdé, tak přece si jenom myslím, že musíme i s tím počítat.

Dohoda stran, je podle mého názoru jedinou reálnou cestou a jediným východiskem postupné konzolidace a obnovy státní a národní suverenity. Naše strana je jediným faktorem, který dává národu jistotu, že jeho naděje se uskuteční, že míra svobody a práv bude vyjádřena v činech komunistů v jejich velikém vlasteneckém citění, v jejich smělosti, chytrosti i důslednosti při prosazování postupných a cílevědomých kroků strany a strana může vyvést náš lid z této dějinné situace jen a jen tenkrát, když si stanoví správnou linii, i cíle i metody k jejich dosažení. A když, soudruzi, jako celek tento nejvyšší orgán strany, každý člen jejího vedení bude dělat jednotnou politiku.

Situace se dnes dostala tak daleko, že každý z nás, soudruzi, se musí jednoznačně rozhodnout. Buď se postavíme a nebo se postaví každý z nás za úkoly strany, které jsou vyjádřeny moskevskými dohodami a květnovým plenem ÚV KSČ, přijme je a bude bez ohledu na osoby, na důsledky pro něj samého, je zavádět do života, nebo se začneme soudruzi jeden po druhém kolébat, přijímat jiné verze, jiných výchovíaka a hledat pro sebe každého a pro druhé jiná řešení.

Já to soudruzi říkám otevřeně, chci dělat poctivě a poctivě se stavím za moskevskou dohodu. I když vím, že je pro nás, pro československé komunisty tvrdá, představuje však východisko z naší situace.

Soudruzi, i
výtířer, jak
za posledních
nic dest...

... subjektivní stránky a emoci...
... proto se musíme na...
... reničních vojsk na našem...
... evropských číh dnešní...
... e pro komunisty nepřijistné...
... má některé výlice na bázi...
... vlivu. Je zvláštní struktura...
... to dlelede... a... struktura...

... zůz, nehledejme viny v dnešní situaci. Nesouhlasím se soudruhem...
... jak hodnotí vývoj po lednu, jak blahovolně přehlíží vývoj...
... posledních deset nebo patnáct roků v naší zemi jak nehodlá přiznat...
... destruktivního na marxismu-leninismu v našich konkrtních podmínkách...
... uplynulý vývoj. Jak celou vánu své kritiky orinetuje na ty, kteří...
... po lednovém vývoji zachraňovali naši stranu a naši spravedlivou věc...
... mohli jsme dělat chyby a určitě jsme je udělali. Mnoho z nás by chtělo...
... pozvednout svůj hlas a říci něco o příčinách, proč k tomu došlo, ale...
... pojme teď ke konkrtním činům. Vždyť každé hnutí má své teoretické i prak-
... tické slabiny. Žádné hnutí ve světě se bez nich neobešlo. I naše českoslo-
...venské zajisté má své slabiny. Ale žít ze slabín, hledat příčiny jenom...
... v našich chybách, v našich vlastních chybách a nevidět podmínky ve kterých...
... strana po dlouhá leta pracovala, osočovat toto vedení z chyb a zapomenout...
... na ty, kteří před námi pracovali to je příliš těžké, příliš zjednodušené.
... Proto, soudruzí, si myslím, že nic není třeba více, jako konkrtních...
... aktů sjednocení, které musím mít v dané situaci velký morálně politický...
... účinek. Jenom v tom můžeme nalézt podporu pracujících, jenom v tom může-
... me nalézat silu jeden v druhém a vzájemně se podporovat v našem těžkém...
... boji.

Které otázky jsou dnes v popředí pozornosti a určují vývoj strany ?
Je to postoj ke 14. sjezdu a východiskó ze situace. Jecu to otázky složení
vedení strany a vztah strany k některým členům vedení. Je to taktika
strany v dnešní situaci tak, aby strana si zachovala takové postavení
ve společnosti, aby svými praktickými kroky v této situaci neztratila
kredit u svých národů. Ať jde o vztah naší strany ke komunistickému a děl-
nickému hnutí, k těm stranám socialistických zemí, které poslaly svá
vojska na území Československa, zvláště pak k Sovětskému svazu. Ztotož-
nují se s názory, pokud jde o 14. sjezd, jak je zde vyjádřil s. Husák.
Chci říci, soudruzí, na adresu českých komunistů, že musíme my, čeští
komunisté přestat s prezírávým postojem k Slovencům, k slovenskému národu
a slovenským komunistům. To je moc důležitá věc v době, když jsme my
pozdvedli společný hlas za státoprávní uspořádání naší republiky na
rovnoprávním federativním základě, to znamená na základě dvou rovno-
právních národů. V tom ja osobně, jakkoli historie strany přízná politickou
úlohu tomuto sjezdu, tak vidím velmi vážnou slabinu v jeho svolání.
To ovšem, soudruzí do určité míry anuluje legálnost sjezdu. Vždyť jeho
politický význam v této klíčové době je nesporný. A byl by nesporný
zejména tenkrát, kdyby i dále vývoj měl běžet v nenormálních, extrémních
podmínkách. Ale tak už tomu soudruzí, nemá být. Máme nastoupit cestu
konzolidace. I strana musí legalizovat nelegální a normalizovat nenormální.
Vždyť, soudruzí, mohou v žitoě naší země nastat katastrofické situace
pro národ i pro komunistickou stranu. A co když odpovědnost za to bude
činěno vedení strany, které bylo zvoleno 14. sjezdem strany ? Riziko je
příliš veliké, než bychom mohli se s ním jednoznačně ztotožnit. Donnívám
se, že stanovisko ke 14. sjezdu, vyjádřené slovenskými komunisty, je
správné a stavím se jako český komunista za něj.

I z toho b
soudruzi
myslet, že
ni a jenc
soudruzi, d
střetnout i

Druhá otázka je vztah ke kádrům ve vedení strany, kteří již nemají potřebnou důvěru pro svůj mandát. Soudruzi, já si myslím, že je třeba velmi citlivě zde pracovat. Říkám zcela odpovědně před tímto shromážděním, že odsuzuji, aby čestným členům Ústředního výboru strany i předsednictva byla udělována značení o zrádcích a podobně.

Od takového obvinění, soudruzi, bez taktu je jen krůček ke konstrukci procesů známých z padesátých let. Pracujeme čestně a poctivě vůči každému, tím více vůči těm, kteří celý svůj produktivní věk spojili s bojem za socialismus. Nemůžeme domnívat se, že nemůžeme dnes udělat nerozumnou čistku. I zde musíme hledat východiska k dohodě. Na velké vlně, na které se utvářela národní jednoty bude docházet, soudruzi, to všichni víme, nyní k diferenciaci, k jejímu oslabení, rekultivaci této národní jednoty - bude nesmírně těžká a obtížná, poněvadž také vzepětí, jak jsme byli svědky v uplynulých dnech se tak rychle nedostaví. A může dojít i k určitému a vážnému narušení této jednoty. Kroky, které budeme dělat k zvládnutí situace, povedou k polarizaci názorů. K polarizaci stanovisek.

teří již ne
in, že je t
i křto shromá
ary i předsed-
křtek ke konstru
ocivě vší každému,
ofit s bojem

... toho budou nepochybně zlaky na stranu a její vedení.
soudruzi, budeme-li cigit zvládat tuto situaci, tak nesmíme si
myslet, že Lubček, Černík nebo další lidé budou jenor uctívá-
ni a jenom vyhlásování jako dobří vůdci. Jestli budeme,
soudruzi, dělat pořádnou politiku, tak se budeme muset umět
střetnout i v některých okamžicích se silami, které třeba vstup
do národní jednoty si představovaly jinak. My víme, že cesta
vzdoru a odporu je nepřijatelná. S. prezident to zde řekl a
já jsem s tím v Moskvě souhlasil. S. prezident to zde řekl a
soudruhy, se kterými jsem si vyměňovali své názory. Cesta pasi-
vity má stejné tragické důsledky pro národ i pro stranu jako
celek. Zbývá tedy důsledné plnění moskevských dohod, které vychá-
zejí z reality situace. Umožňují nám sice ve změnách podmín-
zajistit národní suverenitu a státní svrchovanost a dávají
možnost ústavními orgány řešit dnešní i zítřejší složitou si-
tuaci. Říkám, soudruzi, důsledné řešení moskevských dohod.
Nesmíme se kolébat. Souhlasím s tím, aby s moskevskými dohodami
byla seznámena vhodným způsobem celá naše stfana. Aby vedení
strany získalo podporu a bylo také pod kontrolou, má uskutač-
ňuje jestliolivé dohody. Nesmíme si soudruzi myslet, že to dneska
odsouhlasíme a zítra začneme pracovat kdekoliv po staru.
Přestaňme s chytračením v této oblasti. Jde o kardinální otázku
budoucnosti našich národů. Musíme obnovit posturě důvěru,
kterou jsme, jak se zdá u svých partnerů postupně ztratili.
Nebude to lehké. A my je chceme přesvědčit svou prací, pocti-
vým přístupem k našim národním dějinám a vymoženostem naší
generace. Každá naše nejednotnost by mohla rozkládat jednotu
našich národů a mohla by ohrožovat náš československý stát.
Naše každá nupřímnost může zasévat nová ohniska napětí, ke
škodě našich národů. Proto, soudruzi jsem hluboce přesvědčen,
že taktika otevřenosti, upřímnosti a důsledného plnění příja-
tých dohod se musí stát nyní i progr. mem práce XIV. sjezdu
strany. V tom žádáme Vás, soudruzi, všechny, kteří jste pří-
tomni na tomto zasedání' UV o Vaši podporu. Žádáme Vás, soudru-
zi, před tou velikou dějinnou odpovědností, se kterou všichni
pracujeme, abyste se jeden jako druhý ze ni postavili a svými
praktickými kroky ji podpořili. Tak je to vážné, poněvadž
cítím, soudruzi, že může dojít k velikému neštěstí, kdybychom
začali pracovat jinak.

Nechť každý z nás toto plně cítí a cítí před dějinami, před
národy, před naší komunistickou stranou a svými činy prokáže
svůj postoj k dnešku. Já to, soudruzi, před všemi zraky činím,
činím tak z hlubokého přesvědčení, že tato cesta je jediné
možná, je správná a má naději pro náš lid.
A věřím, že naše strana to prokáže. My komunisté jsme i inter-
nacionalisté. Srdce československých komunistů dnes krvácí
nad tím, co se stalo. Ať naše hoře je sebevětší, tak rozum nám
velí nedbat dnešních dnů a myslet na příští dny už dnes.
Ty ukazují, že reálná situace vyžaduje, aby československo
růstalo článkem systému socialistického společenství. Abychom
věřili, že žádná protivenství nemohou otřást fundamentárními
základy naší vnitřní a vnější zehraňní politiky. Dny a roky
projdou, 20. a 21. srpna 1968 nikdo z dějin nesmaže. Generace
si budou připomínat toto datum, neboť i rány se budou dlouho
hojit. Ale nám teď musí být jasné, ať je naše cílení jakékoliv,
tak srdce komunistů nám velí věřit v obnovu těch vztahů mezi
národy, které vstoupily na stejnou socialistickou cestu, které

ožívují rovnoprávné, soudružské vztahy mezi komunistickými strana-
mi a ostatními státy. Které jako oko v hlavě budou střežit
princip národní suverenity, který je základem vztahů mezi
malými i velkými národy. Tyto veliké postuláty Lenin, Stalin a
Lenina musíme v boji dosáhnout, * v boji třeba proti protivěn-

Nemohu proto souhlasit jako československý komuniste s tím, že
postup, který byl vůči našim národům proveden a který s tak
tvrdou realitou dopadl na naši historii, je součástí velikého
sriknutí proti této straně a tomuto lidu. Když jsou důkazy tak,
soudruzi na stůl s nimi. Nevyvolávejme nové vášně. Nyní, když
naše strana potřebuje prostor pro práci, my potřebujeme prostor
i mezinárodní, abychom mohli uskutečňovat svoji politiku. To není
komunistické. Já jsem hluboce přesvědčen, že i po těch ranách,
které dopadly na naše národy, na naši stranu, že nezbývá než pře-
ce a víra. Pracovat a praktickými činy bojovat. V tom je náš
úspěch. Ale soudruzi, i naše poslání.

Vězte mi, že jsem se pokusil hledat východisko z dnešní situace.
Na každém kroku se přesvědčuji, že není jiné cesty. Kdybych viděl
jiskřičku naděje v jiné variantě, pokusil bych se ji dokázat
řící Vám ji a bojoval bych za ni. Prostě nevidím. Jsem však sou-
druzi přesvědčen, že strana i v této dějinné zkoušce obstojí, že
se semkne kome ÚV a že náš lid se semkne kolem strany, že nalezne
novou sílu pro nové úkoly. Necht květnové plénum a moskevské
dohody jsou kritériem i pro přítomnost jednotlivých soudruhů v
určitých orgánech strany.

Buď se hlásíme k těmto věcem a jsme ochotni za ně bojovat, nebo
soudruzi, do těchto orgánů nemůžeme vstoupit. Tak ostře dnes
stojí otázka. Důslednost a náročnost v práci musí nastoupit.
Nyní nám, soudruzi, moc velké fráze jak vidět, nepomohou; ani
skládání funkcí, ani obviňování z kolaborace. Čuopce se tedy
příležitostí a musíme se chouřit i dila. V práci pro stranu a
lid je jediné řešení a jediné východisko z této pro nás všechny
bolestné situace.